

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 3, Article Number: 1C0204

EDUCATION SCIENCES

Received: January 2010

Accepted: July 2010

Series : 1C

SSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Fatma Özmen

Tuba Tonbul

Firat University

fozmen@firat.edu.tr

Elazığ-Turkey

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI (YİBO) SINIFLARINDA DİSİPLİN SORUNLARI
VE BAŞ ETME YOLLARI (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ)**

ÖZET

Yatılı Bölge İlköğretim Okulları (YİBO), sosyo-ekonomik durumları düşük ailelerden gelen öğrencilerin öğrenim gördüğü okullardır. Çocukların ailelerinden uzakta olması ve yatılı olması durumu bu okullarda disiplin sorunlarının daha önemli bir hale gelmesine yol açmaktadır. Bu araştırma, YİBO sınıflarında yaşanan disiplin sorunlarını; bunların nedenlerini; ve bu sorunların üstesinden gelebilmek için başvurulan yaklaşımları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elazığ ilinde bulunan toplam dokuz YİBO araştırma kapsamına alınmış, her okuldan bir öğretmen, bir rehber öğretmen ve bir yönetici olmak üzere, toplam 27 eğitimci bu çalışmada çalışma grubunu oluşturmuştur. Denek görüşleri yarı yapılandırılmış sorular eşliğinde, görüşme yöntemi ile alınmıştır. Sorulara verilen yanıtlar, dikkatli bir incelemeye tabi tutulmuş, betimsel ve içerik analizi teknikleri ile temalar belirlenerek, frekans değerleri hesap edilmiştir. Ulaşılan bulgular, öğrencilerin birtakım disiplin bozucu davranışlar gösterdiklerini ve disiplin sorunlarıyla ilgilenmede birtakım noksanların olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: YİBO, Disiplin, Öğretmen, Rehber Öğretmen, Yönetici

**DISCIPLINE PROBLEMS IN THE CLASSROOMS OF BOARDING REGIONAL PRIMARY
SCHOOLS (BrRPS) AND THE WAYS HANDLING THEM (SAMPLE OF ELAZIG)**

ABSTRACT

The Boarding Regional Primary Schools (BrRPS) are the ones where the students coming from low level socio-economic families have been educated. The situations of the students as coming from disadvantaged families and being far from the families, have been inviting the discipline problems to be experienced more frequently. This research was done with the aim of determining the discipline problems and the approaches for tackling them at Boarding Regional Primary Schools. There are nine Boarding Regional Schools in Elazığ and all of them were taken into the research coverage. One classroom teacher, one guidance teacher, and one manager from each school, as total 27 teachers constituted the work group in this research. The views of the subjects were taken by semi-structured interview questions. The replies of the subjects were scrutinized keenly, and through descriptive and content analysis techniques the themes were identified and the frequencies were computed. The obtained results revealed that the students had various behaviors which will despoil the discipline; and there were some deficiencies in dealing with the discipline problems.

Keywords: BrRPS, Discipline, Teacher, Guidant Teacher, Administrator

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Çeşitli niteliklerdeki bireylerden oluşan öğrenci topluluğunun eğitim amaçları doğrultusunda, çok yönlü gelişmelerini temin etmede, disiplin önemli bir araçtır. Disiplin genel olarak okullarda öğrencilerin istenmeyen, kendisi ve çevresi için zararlı olabilecek tutum ve davranışları engelleme yönündeki genel kabul gören eylemler ve yaklaşımlar bütünüdür. Türk Dil Kurumu (2009)'nun Türkçe sözlüğünde, disiplin kavramı, "Kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü" şeklinde açıklanmaktadır. Sınıfta disiplin, sınıf yönetimi kapsamı içinde ele alınan bir husus olup, sınıf yönetimi, sınıf ortamını öğrenmeye uygun şekilde canlı ve verimli kılmak iken; disiplin, belirlenen kurallar, yaklaşımlar çerçevesinde istenmeyen davranışları engellemek ve öğrencilerin bu yönde sorumluluk kazanmasını sağlamaktır.

Disiplini bozucu tutum ve davranışların nedenleri birçok etkene başlanmaktadır. Bu etkenler içinde okul ilişkili olanları en çok üzerinde durulanlarındandır. Okul ilişkili etkenler genellikle akademik başarı durumu, okulun ortamı ve günlük işlerin sistematik örgütlenme durumu, yöneticinin liderlik ve yönetim tarzı, tüm okulun olumlu davranışı destekleme durumu, okulun büyüklüğü, okulun yapısı vb. hususlar sayılmaktadır (Westhuizen, Ousthuizen and Wolhuter 2008:206).

Öğretmen rolleri içinde sınıf disiplinini sağlamak en önemlilerinden birisi olarak görülmektedir. Etkili yönetim ve disiplin, öğretmenin iyi durumda olması ve yaptığı işten doyum alması bakımından kritik önemdedir. Yapılan araştırmalar, disiplini tam olarak sağlayamayan öğretmenlerin mesleki açıdan bıkkınlık yaşadığını, hatta mesleklerini terk edebildiklerini göstermektedir (Savage and Savage 2010:3; Pane 2010:87).

Amerika Birleşik Devletlerinde, okulların başlıca amaçlarından birisinin öğrencilere kendi kendilerini disipline etmeği öğretmek olduğunu belirten Bear (1998:16), 1996 yılında yapılan bir Gallup araştırmasına yer vererek, bu araştırmaya katılanların %98'inin, okulların, öğrencileri sorumlu vatandaşlar olarak yetiştirmeleri gerektiği yönünde görüş bildirdiklerini belirtmektedir. Öğretmenlerin, okullardaki en ciddi sorunlar olarak, okula hazırlıksız gelen öğrenciler, ebeveyn ilgisizliği, öğrenci ilgisizliği ve yoksulluk gibi hususları gördüklerini göstermektedir. Özellikle fakir öğrencilerin, sosyo-ekonomik koşulların ve bu durumun oluşturduğu kültürel yapının, disiplin sorunlarının da eşlik ettiği birçok sosyalleşme sorununa neden olduğu dile getirilmektedir.

Sınıftaki disiplin sorunları olarak genellikle, izinsiz konuşma, başkasının eşyasını izinsiz alma, öğretmene karşı saygısız davranma, arkadaşlarını rahatsız etme, yalan söyleme vb. davranışlar yaygın olarak görülmektedir. Bununla beraber son yıllarda şiddet uygulama, uyuşturucu kullanma, silah taşıma, kavga etme, vb. ciddi disiplin sorunları da artan bir şekilde okullarda yaşanmaktadır (Bear, 1998). Türkiye'deki YİBO'larda sık sık kamuoyuna yansıyan YİBO'lardaki şiddet, kötü muamele, hijyen sorunları, öğretmen yetersizliği gibi sorunlar yanında Bozgeyik, 2010; Er, (Tarihsiz); Noyan, 2009), özellikle son yıllarda ortaya çıkan taciz olayları (Haberler.com. 2007; Kuşdemir, 2010; Bozgeyik, 2010), durumun vahameti açısından oldukça dikkat çekicidir.

Bu araştırma, 2009-2010 öğretim yılında, Elazığ ilinde yer alan YİBO'lardaki, öğretmen, rehber öğretmen ve yönetici görüşleri temelinde, öğrencilerin sınıflardaki disiplin bozucu davranışlarını; bunların nedenlerini; bu davranışların üstesinden gelebilmek için

başvurulan yolları ve iyileştirici önerileri ortaya koyabilmek amacına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışma, son zamanlarda YİBO'larda ortaya çıkan disiplin sorunlarını; bu sorunların nedenlerini ve bunların üstesinden gelmede başvurulan yaklaşımları ortaya koyması ve etkili çözüm yöntemlerinin alınabilmesinde öneriler oluşturulabilmesi bakımından önemli görülmektedir. Bu ve benzeri çalışmalarda, ulaşılan sonuçların, sorunlara ışık tutacağı ve bu sorunların üstesinden gelmede etkili olacağı düşünülmektedir.

3. DİSİPLİNİN İŞLEVİ VE DİSİPLİN YAKLAŞIMLARI (FUNCTIONALITY OF DISCIPLINE AND APPROACHES TO DISCIPLINE)

Okullarda etkili eğitimi gerçekleştirmede disiplini işlevsel kılmak için, özellikle 1980'li yıllardan itibaren, artan şekilde, disiplinin türü, uygulanış şekli vb. konularda çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır. Öğrencinin tutumu, davranışı, başarı durumu vb. etkenler yanında, okul politikaları, okul yöneticisinin tutumu, okul iklimi vb. etkenler öğretmenin disiplin modelinin seçimini ve uygulama şeklini etkilemektedir (Lewis 1998). Disiplin modellerine genel olarak bakıldığında, geleneksel, önlemsel, ve gelişimsel sınıf yönetimi yaklaşımları kapsamında disiplin uygulamalarının da şekillendiği görülmektedir.

Geleneksel sınıf yönetimi, davranışçı kurama dayanır. Bir uyarıcı-tepki ilişkisi içinde, önceden belirlenen kurallara öğrencilerin uyması beklenir. Ancak bu durum, istenmeyen davranışı engellemekten daha çok yeni sorunların ortaya çıkmasına da zemin hazırlar (Özcan, 2008:47). Geleneksel disiplin uygulamalarında öğretmenin yönlendirmesi altında öğrenci davranışları ödül veya ceza ile kontrol altında tutulmaya çalışılır. Sınıf içindeki istenmeyen davranışların tek sorumlusu öğrencidir. Daha çok dışsal ödüller veya yaptırımlar ile öğrencilerin istenen davranışı göstermesi amaçlanır. Ancak bu yöntemler öğrencileri, gerçekten duyarlı ve sorumluluk alan birey haline getirmekten uzaktır [Kohn (1996)'dan aktaran Choo (tarihsiz)]. Son yıllara kadar, geleneksel yaklaşımda bedensel zarar verme disiplinde yaygın bir şekilde kullanılan bir yöntemdi. Fakat öğrenci üzerinde yarattığı olumsuz etkiler nedeniyle artık terk edilmeye başlanmıştır (Wikipedia, 2010).

Önlemsel sınıf yönetimi yaklaşımında, öğretim etkinlikleri bir sosyalleşme süreci olarak ele alınır ve sınıfta yanlış davranışa olanak vermeyen bir toplumsal sistem oluşturmaya çalışılır (Gündüz, 2004:22). Önlemsel disiplin, nitelikli öğretim, iyi okul yönetimi ve etkili öğretim programı vb, hususlara ağırlık vererek, istenmeyen davranışın tekrarlanmasının önüne geçmeye çalışır (Ikoya, 2009:50).

Gelişimsel sınıf yönetimi yaklaşımında ise, Kohlberg'in Ahlâk Gelişimi kuramından yola çıkılarak, öğrencilerin evrensel ahlak ilkeleri çerçevesinde gelişmeleri hedeflemektedir. Gelişimsel disiplin yaklaşımında, öğrencilerin olumsuz davranışların düzeltilmesinde öğrencilerin gelişim özellikleri göz önüne alınır ve gelişim özelliklerine göre tüm disiplin yaklaşımlarından yararlanılır (Spirithall ve Sprithall (1990)'dan aktaran Sarı (2008:1).

Sınıf yönetiminde disiplin sorunlarını ortadan kaldıracı için, alan uzmanları tarafından birçok disiplin modeli geliştirilmiştir. Bu modellerden en çok bilinenleri, Gordon (1974), Glasser (1986), ve Canter (1989) tarafından geliştirilenlerdir. Gordon, sınıf yönetiminde öğretmenin etkililiğini önemser. Özellikle, öğretmenin insan ilişkileri ve çeşitli iletişim teknikleri hakkında bilgi ve beceri sahibi olmasının disiplin sorunlarıyla etkili şekilde

baş edilebilmesinde önemli olduğu vurgulanır (Emmer ve Aussiker, 1990). Glasser (1986) tarafından geliştirilen ve 'mantıklı seçimler' adıyla da anılan model, iki hususa ağırlık vermektedir. Bunlardan birincisi, okul ortamının ve okul programının, etkili eğitimi gerçekleştirecek şekilde iyileştirilmesi ve öğrenci ihtiyacına yanıt vermesidir. Diğer husus ise, öğrencilerin, kendilerini yanlış sonuçlara götürmeyecek uygun seçimleri yapmaları için onlara yardım etmektir (Emmer ve Aussiker, 1990). Glasser, bu yardımı yaparken, control, mizah, özgürlük, sevgi, vb. hususların işe koşulması gerektiğine dikkat çeker (Nixon, 2004:40-44). Canter (1989) tarafından geliştirilen ve genellikle 'zorlayıcı disiplin' olarak da anılan disiplin yaklaşımı ise, öğretmenlerin disipline ilişkin standartları tanımlamaları ve bunları yürürlüğe koyma haklarına dayanır. Öğretmenler açık şekilde isteklerini ve beklentilerini öğrencilere söyler ve bunlar istenilen ve istenilmeyen davranışlara ilişkin sınıf kuralları haline getirilir (Emmer ve Aussiker, 1990).

Disiplinin, eğitimde genel olarak iki işlevi öne çıkmaktadır. Bunlardan birisi, istenmeyen tutum ve davranışları önlemek, diğeri ise, öğrencinin sorumluluk almasını sağlayarak, özdenetimini geliştirmektir (Lewis, 1998). Diğer yandan Charles ve Senter (2005), sınıf disiplinini sağlamada, Curwin ve Mendler'in disiplin yaklaşımlarına yer vererek, iki stratejiye vurgu yapmaktadırlar. Bunlardan birincisi, sınıfta öğrencinin vakarını ve umudunu en üst düzeye çıkararak sınıf davranışını geliştirme; diğeri ise, saldırgan, şiddet yanlısı ve düşmanca hisler taşıyan öğrencilerle etkileşim kurmadır. Bu stratejilerin özellikle kronik olarak istenmeyen davranış gösteren öğrencilerle ilgilenmede etkili olduğu belirtilmektedir. Başarı için umudu olmayan öğrencinin disiplin bozucu davranış içine girdiğine dikkat çekilirken, sınıfta tüm öğrencilerin başarılı olabileceği fırsatları yaratmak gerektiğine işaret edilmektedir.

Eripek'e (1982) göre, çağdaş eğitim içinde disiplinin amacı, "Bireyin kendi kendisini, yaşadığı toplumun davranış ve insan ilişkilerinde benimsediği değer ölçülerine ve kurallarına uygun olarak yönlendirmesidir. Bu yaklaşım içerisinde okullarda disiplin uygulamaları, çocuk yada gençlerdeki uyumsuz davranışların altında yatan nedenleri ortaya çıkararak, bunların düzeltilmesi ve önlenmesi için alınması gerekli uygun ve etkin önlemleri araştıran bir nitelik kazanmıştır".

Bir okulun tutarlı bir disiplin plânının bulunması, kişilere bir yol haritası oluşturma yanında, işbirliğini ve etkili değerlendirme yapmayı da kolaylaştıracaktır. Okul disiplin planı çerçevesinde düzenli olarak tutulan raporların, mevcut disiplin uygulamalarının ve disiplin sorunlarının daha iyi anlaşılmasını; ve disiplin uygulamalarının objektif ölçütlere göre değerlendirilmesini sağlayacağına dikkat çekilmektedir Cemaloğlu (2007). Günümüzde çağdaş disiplin anlayışına uygun olarak, öğrencilerin de sınıf kurallarının oluşumuna katılımının sağlanması, kuralların öğrencilerle birlikte belirlenmesi gerekli görülmektedir (Aydın, 2000:10).

McDaniel (1986), sınıfta disipline sağlamada şu ilkeleri önemli görmektedir:

- Odaklaşma (derse başlamadan önce herkesin derse dahil edilmesini sağlamak)
- Doğrudan öğretim (Öğrenciyi işi yapar durumda tutmak. Bunun için verilen ödevi, yapılacakları ve bunun için gerekli zamanı açıkça belirtmek)
- Yakın takip (Öğrencinin ne yaptığını tam olarak izlemek, göz teması kurmak, sınıf içinde dolaşmak, tüm öğrenciye hakim olmak)
- Model olma (öğretmen davranış ve tutumlarıyla, öğrencide istenilen davranışı sağlama yönünde model olmalıdır)

- İp uçları verme (İstenilen davranışı çağrıştırmaya çeşitli beden dili, işaretler, sözcükler vb kullanmak)
- Ortam kontrolü (sınıf ortamını öğrenmeyi kolaylaştıracak hale getirmek)
- Düşük profilli müdahale (doğrudan hedef alma yerine, dolaylı olarak, ima etme, hatırlatma, söyleme vb.)
- İsrarcı disiplin (etkili öğretim için, disipline ilişkin öğretmenlerin ne istediğinin ve ihtiyacının ne olduğunun tam olarak belirtilmesi)
- Ben mesajı (öğrenci tarafından yapılacak olanların öğretmen üzerindeki etkisini ben mesajlarıyla vermek)
- Olumlu pekiştirme (İstenilen davranışın yapılmasını teşvik edici sözler ve davranışları kullanmak)

4. YÖNTEM (METHODOLOGY)

Nitel bir araştırma olan bu çalışmada, denek görüşleri görüşme yöntemi aracılığı ile alınmıştır. Görüşmede deneklere yöneltilen sorular, literatür taraması sonucunda geliştirilmiş ve uzman görüşlerine sunulmuş, görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşme yapılan kişilere toplam olarak 7 açık uçlu soru yöneltilmiştir.

Araştırmada, Elazığ ilinde yer alan toplam dokuz YİBO (Arıcak, Karakoçan, 50. Yıl, Sivrice Cumhuriyet, Gözeli Celal İlal, Baskil, Maden, Kovancılar, Palu) dikkate alınmıştır. Her okuldan bir yönetici, bir rehber öğretmen ve bir öğretmen olmak üzere, 9 okuldan toplam 27 kişi araştırmada çalışma grubunu oluşturmaktadır.

YİBO'larda yaşanan disiplin sorunlarına ve bu sorunlarla baş etme yollarına ilişkin görüşleri elde etmek için, deneklere 7 soru yöneltilmiş ve bu sorulara verilen yanıtlar yazılarak kaydedilmiştir. Görüşme soruları aşağıdaki hususları kapsamaktadır:

- Okulda öğrencilere ilişkin başlıca disiplin sorunları
- Disiplin sorunlarının başlıca nedenleri
- Disiplin sorunu yaratan öğrenci özellikleri
- Öğretmenlerin disiplin sorunlarına ilişkin yaklaşımları
- Disiplin sorunları yaratan öğrencilerin ailelerinin sorumluluk alma durumu
- Disiplin sorunlarını halletmede okulca başvurulan yaklaşımlar
- Öğrencilerin tüm yönden gelişmesini sağlayacak ve disiplin sorunlarını en aza indirecek okul ortamları

Görüşmede sorulara verilen yanıtlar, yazılarak kaydedilmiş, daha sonra bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Bazı sorularda görüşmecilerden her birinden birden fazla yanıt alınabildiğinden, görüşmeci sayısı 27 olmasına karşılık frekanslarda 27'den fazla cevap çıkabilmiştir. Veriler analiz edilirken, yaşanan disiplin sorunları ve bu sorunlarla baş etme yollarıyla ilgili temalar oluşturulmuş, daha sonra frekans değerlerine göre bu temalar gruplanmıştır.

5. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Disiplin sorunları ve bunların üstesinden gelebilmeye yönelik verilerin analizi ile ulaşılan bulgular aşağıda tablolar halinde verilerek, yorumlanmıştır.

5.1. YİBO'larda Başlıca Disiplin Sorunları

(The Main Discipline Problems at BrRPSs)

YİBO'larda öğretmen, yönetici ve rehber öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, deneklerin tümü göz önüne alındığında, 27 denekten 8'i, öğrencilerin birbirlerine lakap takmaları ve küfür etmelerini, en sık rastlanan disiplin sorunu olarak göstermişlerdir (Tablo 1). İkinci

sırada, deneklerin beşinin belirttiği "hırsızlık" davranışı yer almaktadır. Deneklerin dördü tarafından belirtilen, üçüncü sırada en çok işlenen disiplin sorunu yalan söyleme ve derse devamsızlıktır. Bunları sırasıyla, okul araç ve gereçlerine zarar verme, temizliği ihmal etme, öğretmene karşı saygısızlık, ve son sırada oryantasyon eksikliği sorunları oluşturmaktadır. Görüşmelerde denek yanıtlardan bazıları aşağıda örnek olarak verilmektedir.

Yapılan görüşmelerde başlıca disiplin sorunlarına ilişkin, idarecilerden birinin görüşleri şöyledir:

- "1.kademe (1.,2.,3. sınıf) okula uyumsuzluk ve güçlük çekme, geç kalan öğrencilerde ev adetlerinden vazgeçmeme, temizlik ve beslenmede problemleri, hırsızlık, yalan söyleme ve gruplaşmalar, devamsızlık konuları başlıca disiplin sorunlarıdır".

Tablo 1. YIBO'lardaki disiplin sorunlarına ilişkin görüşler

DİSİPLİN SORUNLARI								
	Lakap takma, küfür etme	Yalan söyleme	Devamsızlık, derse geç gelme	Hırsızlık	Oryantasyon eksikliği	Okul araç gereçlerine zarar verme	Temizliği ihmal etme	Öğretmene saygısızlık
	F	F	F	F	F	F	F	F
Yönetici	3	2	2	2	-	1	1	1
Öğretmen	2	1	1	2	1	2	1	2
Reh. Öğretmen	3	1	1	1	1	-	1	-
Toplam	8	4	4	5	2	3	3	3

(Table 1. The views related to the discipline problems at BrRPSs)

Rehber öğretmenlerden birinin verdiği yanıt ise şu şekildedir:

- "Okullarda öğrencilerde gördüğümüz başlıca disiplin sorunlarından öncelikle olanı diğer arkadaşlarıyla kavga etmeleridir. Ayrıca okul malzemelerini doğru kullanmama ve zarar vermede başlıca disiplin problemlerindedir".

5.2. Disiplin Sorunlarının Başlıca Nedenleri (The Main Reasons of Discipline Problems)

Disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin toplam değerlere bakıldığında (Tablo 2), en önemli bulgu, deneklerin yarısından fazlasınca dile getirilen, "Öğrencilerin aile yapısı ve yetiştirme koşulları (parçalanmış aile, aile sevgisi görülmemesi, aile içi şiddet vs.)" konusudur. Bunu, öğrencilerin ailelerinden uzak olması, sürekli aynı ortamda bulunmaları, oryantasyon sorunu, öğretmenlerin görevlerini yerine getirmemeleri, caydırıcı kuralların olmaması gibi nedenler izlemektedir. Yapılan görüşmelerde idarecilerden bir tanesi başlıca disiplin sorunlarını şu şekilde sıralamıştır:

- "1.kademe (1., 2., 3. sınıf) okula uyumsuzluk ve uymada güçlük çekme, geç kalan öğrencilerde ev adetlerinden vazgeçmeme, temizlik ve beslenmede problemler, hırsızlık, yalan söyleme ve gruplaşmalar, devamsızlık konuları başlıca disiplin sorunlarıdır"

Yönetici, öğretmen ve rehber öğretmen görüşlerinin dağılımına bakıldığı zaman ise, yöneticilerin yaklaşık yarısı, aile yapısı ve yetiştirme koşullarını en önemli neden olarak belirtirken, ikinci

önemli neden olarak, yöneticilerin dörtte biri tarafından, "öğretmenlerin görevini yerine getirmemeleri", "öğrencilerin ailelerinden uzak olmaları" ve "caydırıcı kuralların bulunmaması" hususları ifade edilmektedir. Bir yönetici ise, okul etkinliklerinin yetersiz olması nedenine dikkat çekmektedir. Rehber öğretmen ve sınıf öğretmenleri de en çok aile yapısı ve yetiştirilme tarzını önemli bir neden olarak ilk sırada dile getirmişlerdir. Ayrıca, hemen hemen eşit oranlarda öğrencilerin aileden uzak olması, oryantasyon eksikliği, sürekli aynı ortamda bulunma nedenleri disiplin sorunu olarak ortaya konulmuştur. Bununla beraber, hem rehber öğretmen hem de öğretmenler, yöneticiler tarafından belirtilen, okul etkinliklerinin azlığı, caydırıcı kuralların olmaması nedenlerini dile getirmemişlerdir. Diğer yandan, yöneticiler tarafından belirtilmeyen, ergenlik çağı sorunları rehber öğretmen ve diğer öğretmenler tarafından ifade edilmektedir.

Yapılan görüşmelerde, deneklerden birinin verdiği yanıt şu şekildedir:

• "Aile-okul-öğrenci işbirliğinin sağlanmaması temel neden. Aile zaten anlayış ve öğrenci gelişimi konusunda bilinçsiz. En azından bu birliktelik sağlanırsa veli bu konuda okuldan bir şeyler alır. Öğrenci ise yalnız olmadığını bilir."
İdarecilerden birisi disiplin sorunlarının başlıca nedenlerine ilişkin şu şekilde görüş belirtmiştir:

• "Disiplin sorunlarının başlıca nedeni okulda verilen eğitimin evde desteklenmemesi, velinin çocuklarıyla ilgilenmemesi ve çocuklarıyla ilgili sorumlulukları olmamasıdır. Parçalanmış aile çocuklarının bulunması. Sosyal, kültürel, sportif faaliyetlerin bulunmaması. Branş hocalarının eksik olması".

Tablo 2. Disiplin sorunlarının başlıca nedenlerine ilişkin görüşler
(Table 2. The views related to the main reasons of discipline problems)

DİSİPLİN SORUNLARININ BAŞLICA NEDENLERİ								
	Öğrencinin Aileden uzak oluşu	Aile yapısı ve yetiştirme koşulları	Oryantasyon eksikliği	Öğretmenlerin görevini yerine getirmemesi	Öğrencilerin sürekli aynı ortamda bulunmaları	Ergenlik çağı sorunları	Etkinliklerinin yetersizliği	Caydırıcı kuralların olmaması
	f	f	f	f	f	f	f	f
Yönetici	2	4	-	2	1	-	1	2
Öğretmen	-	6	1	-	1	2	-	-
Reh. Öğret.	2	5	1	-	1	1	-	-
Toplam	3	15	2	2	3	3	1	2

5.3. En Çok Disiplin Sorunu Yaratan Öğrenciler (The Students Who Create The Most Discipline Problems)

Öğretmen, rehber öğretmen ve yöneticiler olarak, 27 denekten 13'ü, en fazla disiplin sorunu bulunan öğrencilerin ailevi sorunları olan öğrenciler olduğunu belirtmektedirler (Tablo 3). Bunu azalan frekans değerleriyle sırasıyla, ikinci kademe öğrencileri, nakil yoluyla gelen öğrenciler, özel eğitime tabi öğrenciler ve 1. ve 2. Sınıf öğrencileri izlemektedir.

Yöneticiler açısından, en çok disiplin sorunu yaratan öğrencilerin, ailevi sorunları olan öğrencilerden sonra, özel eğitime

tabi öğrenciler ve aynı frekans değeri ile 1.ve 2. Sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir. Öğretmenler açısından bakıldığında, ailevi sorunları, nakil yoluyla gelen öğrencilerin yarattığı sorunlar izlemektedir. Öğretmen ve rehber öğretmenler, 1. ve 2. sınıf öğrencilerinde herhangi bir disiplin sorunu görmemektedir. Rehber öğretmenler, en fazla sorunu ailevi sorun yaşayan öğrencilerle, eşit şekilde II. kademe öğrencilerinde görüldüğünü ifade etmektedirler.

En çok disiplin sorunu yaşayan öğrencilere ilişkin olarak, deneklerden birisinin ifadesi şöyledir:

- "Okulumuz bünyesinde disiplin sorunu yaşatan başlıca öğrenci tipleri olarak, ailesi tarafından gereken ilgi ve sevgiyi görmeyen öğrenciler; ailesi tarafından maddi olarak zayıf bırakılan öğrenciler; sık sık öğretmen değiştiren sınıf öğrencileri; okulumuza nakil yoluyla gelen birleştirilmiş sınıf öğrencileri; arkadaşları tarafından soyutlanmış öğrenciler olarak belirtmek mümkündür"
İdarecilerden biri ise, en çok disiplin sorunu bulunan öğrenciler için:
- "Yaşadığı ailede şiddete maruz kalan öğrenci okul ortamında rahatlığı görünce, kendini ispat etmek için şiddeti kullanıyor. Öğrenci eksenli düşünmek lazım. Genel bir kaide değil ama bu tip vakalar çok".

Tablo 3. En çok disiplin sorunu yaratan öğrencilere ilişkin görüşlerin (Table 3. The views related to the students who create the most discipline problems)

EN ÇOK DİSİPLİN SORUNU YARATAN ÖĞRENCİLER					
	II. Kademe öğrencileri (6, 7, 8. sınıf öğrencileri)	Ailevi problemleri olan öğrenciler	Nakil yoluyla gelen	Özel eğitime tabi öğrenciler	1. ve 2. sınıf öğrencileri
	f	f	f	f	f
Yönetici	1	4	1	2	2
Öğretmen	1	4	3	1	-
Reh. Öğretmen	5	5	1	1	-
Toplam	6	13	5	4	2

5.4. Öğretmenlerin Disiplin Sorunlarını Halletme Yaklaşımları (The Approaches of Teachers For Handling Discipline Problems)

Disiplin sorunlarını halletme yönündeki yaklaşımlara ilişkin görüşlerin genel dağılımı (Tablo 4), çoktan aza doğru giden bir sıralama ile olaylara olumlu yaklaşma, kuralları uygulatma, sorunun kaynağını bulma, yönetimle birlikte çalışma, sözlü uyarı, aciz kalma ve veliyle görüşme şeklinde sıralanmaktadır. Burada ilginç olan durum, aciz kalmanın da bir yaklaşım şekli olarak dile getirilmesidir.

Öğretmen görüşlerine bakıldığında, rehberlik servisine gönderme, yaklaşık olarak öğretmenlerin yarısı tarafından, en fazla tercih edilen yol olarak görülmektedir. Bunu, sırasıyla, sorunun kaynağını bulma, yönetim ile birlikte çalışma, olaylara olumlu yaklaşma, kuralları uygulatma, sözlü uyarı gibi yaklaşımlar izlemektedir. Aciz kalma ve veliyle görüşme en az tercih edilen değerdir.

Disiplin sorunlarına ilişkin rehber öğretmen yaklaşımlarında birinci sırada olaylara "olumlu yaklaşma" yer almaktadır. İkinci sırada, "kuralları zorla uygulatma" gelmektedir. "Sözlü uyarı",

"sorunun kaynağını bulma", "yönetim ile çalışma", "rehberlik servisine gönderme" diğer belirtilen hususlardır.

Yöneticilerden hiçbiri, öğretmenlerin, sorunun kaynağını bulma, idare ile çalışma, rehberlik servisine gönderme hususunda bir girişiminin bulunduğuna dair fikir belirtmemiştir. Bu durum ilginçtir, çünkü aynı hususlar, öğretmenlerce en çok başvuru alan yaklaşımlar olarak dile getirilmiştir. Diğer seçenekler ise, olaylara olumlu yaklaşma ve aciz kalma ve sadece birer yönetici tarafından dile getirilen kuralları uygulamaya, sözlü uyarı, veliyle görüşmedir.

Yapılan görüşmelerde idarecilerden birinin verdiği yanıt şu şekildedir:

- "Her öğretmenin geliştirdiği ve kendi yapısına uygun olan yaklaşımları vardır. Genelde yatılıda görev alan öğretmenlerin öğrencilere bir aile şefkati ile yaklaşımları onların ilk önceliğidir".

Öğretmenlerden birisi ise şu şekilde görüş bildirmiştir:

- "Öğretmenlerin disiplin sorunlarına yaklaşımları kişiden kişiye değişmektedir. Olumlu yaklaşım yapıcı olmaya çalışan öğretmen olduğu gibi, fazla sorunlarla ilgilenmeyen öğretmen de bulunmaktadır".

Tablo 4. Öğretmenlerin disiplin sorunlarına yaklaşımlara ilişkin görüşler

(Table 4. The views related to the approaches of teachers towards discipline problems)

DİSİPLİN SORUNLARINI HALLETME YAKLAŞIMLARI								
	Sorunun kaynağını bulma	Olaylara olumlu yaklaşma	Yönetim ile çalışma	Kuralları uygulamaya	Rehberlik servisine gönderme	Sözlü uyarı	Aciz kalma	Veliyle görüşme
	f	f	f	f	f	f	f	f
Yönetici	-	2	-	1	-	1	2	1
Öğretmen	3	2	3	2	4	2	1	1
Reh.Öğretmen	2	4	1	3	1	-	-	-
Toplam	5	8	4	6	5	3	3	2

5.5. Ailelerinin Sorumluluk Alma Düzeyleri

(The Responsibility Taking Levels of Parents)

Görüşlerin dağılımına genel olarak bakıldığında (Tablo 5), Öğretmen ve yöneticiler hemen hemen eşit oranlarda, ailelerin hiç sorumluluk almadıklarını, genellikle almadıklarını veya rehberlik servisi sayesinde sorumluluk aldıklarını belirtmektedirler. Ayrıca ailelerin görüşme taleplerini de geri çevirdikleri özellikle vurgulanmıştır. İlginç olan durum, rehber öğretmenlerin yönetici ve öğretmenlere göre, sorumluluk almama durumunu daha az sayıda belirtmesi ve rehberlik sayesinde sorumluluk alma durumuna ilişkin hiç görüş bildirmemesidir.

Yapılan görüşmelerde alınan yanıtlardan birisi şu şekildedir:

- "Aileler maalesef bütün yükü öğretmenler ve idareye yüklemektedir. Ayrıca aileler disiplin sorunlarını çözecek altyapı ve öğretme yöntemini bilmediklerinden öğretmenler sorumluluk almaktadırlar".

İdarecilerden birisinin görüşü ise şöyledir:

- "Özellikle disiplin sorunu yaşayan aileler sorumluluk almayı genellikle kabul etmiyorlar".

Tablo 5. Ailelerin sorumluluk alma düzeylerine ilişkin görüşler
(Table 5. The views related to level of responsibility taking of the parents)

AİLELERİN SORUMLULUK ALMA DURUMU			
	Hiç sorumluluk almıyor	Genellikle sorumluluk almıyor	Rehberlik servisi sayesinde sorumluluk alıyor
	f	f	f
Yönetici	4	4	3
Öğretmen	4	5	2
Reh. Öğretmen	4	2	-
Toplam	12	10	5

5.6. Disiplin Sorunlarını Halletmede Okulca Başvurulan Yaklaşımlar (The Approaches Used for Handling Discipline Problems)

Disiplin sorunlarını halletmede genel toplama bakıldığında (Tablo 6), birinci sırada öğrencilerin "özdenetimlerini sağlamak" şeklindeki görüşün yer aldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla "rehberlik hizmetleri", "ceza vermek", "aile ile görüşmek", ve "sosyal becerileri artırmak" izlemektedir.

Yöneticiler, gittikçe azalan oranlarla, özdenetimi sağlama, ceza verme, ve rehberlik hizmetlerinden yararlandırma seçeneklerini dile getirmişlerdir. Öğretmen görüşleri açısından bakıldığında, özdenetimi sağlamak ve rehberlik hizmetlerinden yararlanmak eşit oranlarda ve öğretmenlerin yarıya yakını tarafından dile getirilmektedir. Ceza vermek üçüncü sırada ve öğretmenlerin yaklaşık üçte biri tarafından ifade edilmektedir. Sosyal becerileri artırma ve aile görüşmeleri ise birer öğretmen tarafından dile getirilmiştir. Rehber öğretmenler ise, özdenetimi sağlama, rehberlik hizmetlerinden yararlandırma, ve aile görüşmelerini eşit oranlarda dile getirmiş olup, bu yöntemleri daha az oranlarla sosyal beceri gelişimi ve ceza vermek izlemektedir. Genel toplamda, "öğrenciye ceza verilmesi", sorunları baş etme yollarında başvurulan üçüncü yöntem olarak görülmektedir. Cezaya en çok başvuranlar ise, öğretmenlerdir. Bu durum, önlemsel ve gelişimsel sınıf yönetimi yaklaşımına ters düşmektedir.

Yapılan görüşmelerde öğretmenlerden birinin verdiği cevap şu şekildedir:

- "Öğrencilerin bilinçlendirilmeye çalışılması, rehberlik ve psikolojik danışmalık yapılması ve velilerin bilgilendirilmesi gerekir"

Başka bir görüş ise şu şekildedir.

- "Öncelikle öğrenciyle konuşmak ve kendi yanlısını kendinin bulmasını sağlamak uyguladığımız yöntemdir. Dayak kesinlikle uygulanmamaktadır".

Tablo 6. Disiplin sorunlarını halletmede okul tarafından başvurulan yöntemlere ilişkin görüşler
(Table 6. The views related to the school methods for handling discipline problems)

DİSİPLİN SORUNLARINI HALLETME YÖNTEMLERİ					
	Sosyal becerileri arttırmak	Ceza vermek	Aile görüşmeleri	Rehberlik hizmetlerinden yararlandırmak	Öz denetimi sağlamak
	f	f	f	f	f
Öğretmen	1	3	1	4	4
Yönetici	-	2	-	1	3
Reh.öğretmen	1	1	2	2	2
Toplam	2	6	3	7	9

5.7. Okul Ortamlarının Olması Gerektiği Durum (The Essential School Environment)

Dağılıma genel olarak bakıldığında (Tablo 7), en çok dile getirilen görüşün fiziki koşulların iyileştirilmesi olduğu; bunu sırasıyla işbirliği ortamlarının geliştirilmesi, bireysel farklılıkların dikkate alınması, psikologların bulundurulması, sosyal etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve son sırada öğretmenlerin gönüllülüğü görüşlerinin izlediği görülmektedir.

Yöneticiler, eşit oranlarda olarak sosyal etkinlikler, fiziksel koşullar ve işbirliği ortamlarına ilişkin iyileştirme görüşlerini dile getirmektedirler. Öğretmenlerin yaklaşık yarısı tarafından, en çok bireysel farklılıkların dikkate alınması ve bunu işbirliği ortamlarının sağlanması ve fiziksel koşulların iyileştirilmesi izlenmektedir. Sadece bir öğretmen psikologların bulundurulması görüşünü ifade etmiştir. Öğretmen gönüllülüğü ve sosyal etkinlikleri artırma yolları öğretmenlerce dile getirilmemiştir. Rehber öğretmenlerin de sosyal etkinliklere yer vermediği ve bunun yanı sıra okulda psikolog bulunmasına da gerek duymadıkları görülmektedir. Rehber öğretmenler en çok fiziksel koşulların iyileştirilmesini, bunun yanı sıra bireysel farklılıkların dikkate alınması ve işbirliği ortamlarının oluşturulması görüşlerini ileri sürmüşlerdir.

Yapılan görüşmelerde rehber öğretmenlerden birisi olması gereken okul ortamı hakkında şu şekilde görüş bildirmiştir:

- "Okul, öğrenci ve aile ile işbirliğinin olduğu okul ortamlarının olması ve öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alınması gerekir. Öğretmenlerden birinin bildirdiği görüşü ise şu şekildedir:
- "Yatılı okulların her türlü sosyal faaliyet alanlarının bulunması gerekir. Bu tür okullarda Psikolojik Danışmanların bulunması gerekir. Oryantasyon hizmetlerinin çok iyi yapılması, okul ve ailenin sürekli etkileşim halinde olması gerekir".

Tablo 7. Okul ortamının nasıl olması gerektiğine yönelik görüşler
(Table 7. The views related to the essential school environment)

OLMASI GEREKLİ OKUL ORTAMI						
	İşbirliği ortamları	Bireysel farklılıklar	Fiziksel koşullar	Psikologlar	Öğret. gönüllülüğü	Sosyal etkinlikler
	f	f	f	f	f	f
Yönetici	2	-	2	2	-	2
Öğretmen	3	4	3	1	-	-
Reh.Öğret.	3	3	6	-	1	-
Toplam	8	7	11	2	1	2

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

YİBO'larda öğrencilere ilişkin başlıca disiplin sorunlarında birinci sırayı lakap takma, küfür etme v.s gibi disiplin bozucu davranışlar alırken, bunu azalan frekans değerleriyle hırsızlık, yalan söyleme devamsızlık ve derse geç kalma, okul araç ve gereğine zarar verme, temizliği ihmal etme, öğretmene karşı saygısız davranma, oryantasyon eksikliği gibi davranışlar izlemektedir.

YİBO'larda disiplin sorunlarının yaşanmasında en çok belirtilen neden geniş aile yapısı ve sosyo-ekonomik seviyelerinin düşük olması, parçalanmış aile yapısı gibi aile problemleri alırken, bunu aileden uzak kalma, oryantasyon eksikliği, sürekli aynı ortamda bulunma, ergenlik çağı sorunları, caydırıcı kuralların olmaması, öğretmenlerin görevlerini ihmal etmesi gibi sorunlar izlemektedir.

Ailevi problemleri olan (parçalanmış aile, sevgisizlik, aile içi şiddet vs.) öğrencilerde disiplin sorunları en fazla görülmekteyken bunu "yatılı okula yeni başlayan öğrenciler" takip etmektedir. Görüşmelerde en çok disiplini bozucu tutum ve davranışların II. Kademedeki erkek öğrencilerde görüldüğü özellikle vurgulanmış ve bu durum, öğrencilerin ergenlik çağına olmalarından dolayı diğer öğrenciler üzerinde baskı kurma, özentisi v.s. gibi sebeplere bağlanmıştır.

Öğretmenlerin öğrencilerle ilgilenmemesi, oryantasyon eksikliği, okul etkinliklerinin azlığı, caydırıcı kuralların olmaması disiplin sorunlarını artıran diğer nedenlerdendir. Yöneticiler öğretmenlerin işbirliği içinde çalışma, sorunlu öğrencileri rehberlik servisine gönderme gibi bir girişimlerinin olmadığını belirtirken, aynı konuda öğretmenler olumlu görüş belirtmişlerdir. Bu durum, yönetici ve öğretmenler arasında iletişim ve işbirliğinin yokluğuna işaret etmektedir.

YİBO'larda çalışan öğretmenlerin disiplin sorunlarına ilişkin yaklaşımları, öğretmenden öğretmene değişirken çoğunluğu, öğrenciye olumlu yaklaşım sorunlarıyla ilgilenmeye çalıştıklarını belirtmiştir.

Disiplin sorunu yaratan öğrencilerin ailelerinin hiçbir sorumluluk almadıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra ailelerden ayrı olma durumu da önemli bir sorun oluşturmaktadır.

Disiplin sorunlarıyla baş etmede öğretmenlerce başvurulan yöntem ve yaklaşımlarda, ilk aşamada, olaylara olumlu yaklaşma yer almaktadır. Ayrıca, kuralları uygulama, rehberlik servisine başvurma, sorunun kaynağını bulma, yönetim ile birlikte çalışma, sözlü uyarıda bulunma, veliyle görüşme başvurulan diğer yaklaşımlardır. Sorunları halletmede yönetici ve öğretmenlerden bazılarının aciz kalma durumundan söz etmeleri ise, öğretmenlerin disiplin sorunlarının

halline yönelik yetiştirilme ihtiyaçlarının bulunduğu şekilde yorumlanmıştır.

Görüşmelerde genellikle okulun fiziksel koşullarının düzeltilmesine ilişkin (spor salonunu ve kütüphanenin olması, okulun bahçesinin düzenlenmesi vs.) görüşlerde bulunulmuşken, bunun yanı sıra işbirliğine dayalı ortamların geliştirilmesi, öğretmenlerin gönüllülük esasına göre çalışması gerektiği ve mutlaka rehberlik servisinin bulunması gerektiği vurgulanmıştır.

Bu sonuçların dışında, okulun fiziksel açıdan hiçbir eksiği olmasa da, öğrencilerin ailelerinden uzak kaldıkları için, YİBO'ların ilköğretim olarak uygun olmadığı görüşü de belirtilmiştir.

Bu sonuçlar eşliğinde aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

YİBO'lardaki öğrencilerin disiplin sorunları yaşamamaları ve disiplini bozucu hareketler içine girmemeleri için öğretmen, yönetici ve rehber öğretmenlerin işbirliği içinde, eylem planları geliştirmeleri gerekir. Disiplin sorunları ve nedenleri üzerinde çalışmalar yapıp, öncelikler belirlenmeli ve etkili önlemler geliştirilmelidir.

Öncelikle ailelerle sıkı bir işbirliği geliştirilmeli ve ailelerin çocuklarıyla ilgilenmelerinde daha fazla sorumluluk almaları sağlanmalıdır. Ailelerin de içinde bulunduğu sosyal faaliyetler artırılmalı, çeşitli eğitici programlarla ailelerin bilgi ve ilgi düzeyleri artırılmalıdır.

Öğretmenler ve yöneticiler yaşanan disiplin problemlerinde öğrencilerle etkileşimi sağlamalı, disiplini bozucu tutum ve davranışların esas nedeni araştırılmalıdır. Yönetici, öğretmen, rehber öğretmen, veli ve öğrenci katılımıyla uygun önlemler alınmalıdır.

Okula yeni başlayan I. Kademe öğrencilerinin, okula alışmaları için öğretmenler öğrencilerle daha fazla vakit geçirmeli, öğrencilerin problemleriyle birebir ilgilenmelidir. Okul ve sınıflarda demokratik yaşam örneklerini oluşturacak kuralların tüm öğrenciler tarafından anlaşılması ve uygulanması sağlanmalıdır. Ceza disiplini sağlamada başvurulan bir yöntem olmaktan çıkarılmalı, cezayı gerektirmeyecek önlemler önceden alınmalıdır. Tüm öğrencilerin kendini ifade edebileceği ve kendine güvenini ve sosyalleşmeyi sağlayan sosyal ve sportif etkinliklere çokça yer verilmelidir.

YİBO'lar bir kampus sistemi içinde yer almalı, binaların fiziki yapısı öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılayabileceği şekilde geniş ve işlevsel tasarlanmalıdır. Bu kompleksin içinde dershaneler ayrı binada yemekhane ve yatakhaneler ayrı binada bulunmalıdır. Ayrıca sosyal ve sportif etkinliklerin gerçekleştirilebileceği olanaklar mutlaka sağlanmalıdır.

Öğretmenlerin disiplin bozucu davranışların üstesinden gelmede daha başarılı ve etkili olmalarını sağlayabilmek için, iletişim, çatışma yönetimi, stres yönetimi, öfke yönetimi, güdüleme gibi insan ilişkileri alanında yetiştirilmeleri gereklidir. YİBO'larda görev yapacak öğretmenlerin deneyimli ve bu okullarda çalışmak için gönüllü olması da sorunların çözümüne katkı sağlayacaktır. Öğretmenler ve yöneticiler bu okullara ilk atandıklarında, bu okulları esas alan seminerlere katılmaları zorunlu olmalıdır.

Başta öğretmenler olmak üzere, yönetici ve diğer çalışanların görev ve sorumluluklar açısından daha duyarlı hale gelmesine çalışılmalıdır. Bu konuda özellikle okul yöneticisinin liderlik becerilerinin geliştirmesi gereklidir. Yönetici, öğretmen, rehber öğretmen, varsa okul psikologu ve diğer çalışanların iş birliği içinde çalışması sağlanmalı; öğrenci velileri ve çevreyle etkileşim ve işbirliği artırılmalı, YİBO'lar birer sorun merkezi değil, sorunların etkili şekilde çözüldüğü ve etkili eğitimin gerçekleştiği yerler olmalıdır.

NOT (NOTICE)

Bu makale, 20-22 Mayıs 2010 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi'nde düzenlenen "9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu"nda bildiri olarak sunulan, Sempozyum Oturum Başkanlarının yazılı önerisi ve Yürütme ve Bilim Kurulu tarafından da "Başarılı" bulunan çalışmanın yeniden yapılandırılmış versiyonudur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Aydın, A., (1998). Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
2. Bear, G.G., (1998). School discipline in the United States: prevention, correction and long term social development. Educational Child Psychology, Vol.15, No.1.
3. Bozgeyik, M., (2010). YİBO'lar reformize edilmeli. *Gündem Online*. <http://www.gundem-online.net/haber.asp?haberid=91135>, Erişim Tarihi 12.03. 2010.
4. Cemaloğlu, N., (2007). Disiplin ile ilgili kavramlar, ilkeler ve uygulamalar. *Milli Eğiti Dergisi*, 175: 8-24.
5. Charles, C.M. and Senter, G.W., (2005). *Building classroom discipline*. London: Pearson.
6. Choo, K.Y., (tarihsiz). Education reform beyond discipline. <http://www.educationreformbooks.net/discipline.htm>, Erişim Tarihi, 08.11.2009.
7. Çelik, V., (2003). Sınıf yönetimi. Ankara:Nobel Yayınları.
8. Emmer, E.T. and Aussiker, A.(1990). School and classroom discipline programs: How well do they work? in Oliver C. Moles (Ed.), *Student Discipline Strategies- Research and Practice*. New York: State University of New York Press.
9. Er, İ., (Tarihsiz). Yatılı okullar, <http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eky/ibrahimer.doc>, Erişim Tarihi, 21. 01. 2010 .
10. Eripek, S., (1982). Orta Öğretim kurumlarında Disiplin Uygulamaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 25.2:357-364.
11. Haberler.com (2007). Tunceli Yatılı İlköğretim Bölge Okulu'ndaki cinsel istismar olayı ile ilgili rapor. <http://www.haberler.com/tunceli-yatili-ilkogretim-bolge-okulu-ndaki-cinsel-haberi/> Erişim Tarihi, 23.12. 2009.
12. Ikoya, P.O., (2009). Gender difference in the application of preventive discipline practices among principals of secondary schools in Nigeria. *Kamla-Raj, Journal of Social Sciences*, 20 (1), 49-53.
13. Kuşdemir, Y., YİBO'da Tecavüz Skandalı. **Hürriyet**, 05.01.2010
14. Lewis, R. (1998). Classroom discipline: Is adesire to empower students a health hazard for teachers? <http://www.aare.edu.au/98pap/bur98098.htm>, Erişim Tarihi,03.02.2010.
15. McDaniel, T., (1986). A Primer on classroom discipline: principles old and new. *Phi Delta Kapan*, 68 (1), 63-67.
16. Nixon, L., (2004). The Glasser classroom model. In Taylor, G.R. (Ed.), *Practical Application of Classroom Management Theories into strategies*. Maryland: University Press of America, Inc.
17. Noyan, A., (2009). Yatılı okulların saldırganlık notu. *Newsweek-Türkiye*.05.09.2009,sayı:81. <http://www.newsweekturkiye.com/haberler/detay/38696/Yatili-okullarin-saldirganlik-notu>, Erişim Tarihi 29.01. 2010.
18. Özcan, H.Ö., (2008). İlköğretim okulu yöneticilerinin okuldaki disiplin yaklaşımları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi).

19. Pane, D.M., (2010). Viewing classroom discipline as negotiable social interaction: a communities of practice perspective. *Teaching and Teacher Education*, 26, 87-97.
20. Sarpkaya, P., (2007). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere göre resmi liselerdeki öğrenci disiplin sorunlarının nedenleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 2007 2.22: 110-121.
21. Savage, T.V. and Savage, M.K., (2010). Successful classroom management and discipline- teaching self control and responsibility. London: SAGE Publications, Inc.
22. Türk Dil Kurumu (2009). Türkçe sözlük. Ankara: TDK yayınları.
23. Türnüklü, A., (2000). Türk ve İngiliz ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içi davranış yönetim stratejilerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6 (23), 449-466.
24. Westhuizen, P.C., Oosthuizen, I., and Wolhuter, C.C., (2008). The relationship between an effective organizational culture and student discipline in a boarding school. *Education and Urban Society*, 40, 205.
25. Wikipedia, (2010). Classroom management, http://en.wikipedia.org/wiki/Classroom_management Erişim Tarihi, 11.03.2010.